

2017. január. 25. 15:25 HVG Hetilap

Lengyel András: A „tizedeltető” Lukács György

https://hvg.hu/hetilap/2017.04/201704_folyoirat_szellemi_perujitas_lengyel_andras_atizedelteto_lukacs_gyorgy

A valóságtól függetlenül egy értelmiséginek egy rövidke cikkben is képesnek kell lenni egymásnak homlokegyenest ellentmondó állításokra. Ehhez valóban kell egy bizonyos beállítódás.

A címben szereplő idézőjel maga is jelzés, ha úgy tetszik, megkérdőjelezése egy „közismert” – baloldaltól kényszeredve mentegített, jobboldaltól feneketlen szitkozódásra alkalmat adó – momentumnak. Nevezetesen annak, hogy a magyar filozófia világhírű tekintélye, Lukács György 1919-ben (közoktatási) népbiztosként főbe lövetett nyolc embert. **Mivel a „tényt” a vele készült 1969-es életútinterjúban Lukács elismerte,** nemigen vette senki a fáradságot, hogy a történeteknek tüzetesebben utánajárjon. A közelmúltban, nem függetlenül a Lukács Archívum szégyenteljes felszámolásától, megtette ezt Lengyel András irodalomtörténész, merthogy „a beismerés önmagában”, legalábbis „jogállami körülmények között”, még az igazságszolgáltatásban sem elegendő az ítélethez. A történetírásban pedig még kevésbé az. A rekonstrukciós nyomozás eddigi adatai a kecskeméti folyóirat ez évi első számának szenzációját adják. Lengyel ugyanis a tőle megszokott precizitással, **a szerencsenmosdatás szándéka nélkül** bizonyítja be, hogy a „köztudott” történetnek jószerével egyetlen állítása sem helytálló. Bármily meghökkentő, még az is kérdéses, **hogy egyáltalán megtörtént-e** Poroszlón, a románok elől megfutamodó zászlóaljnál, a – **korabeli hadseregekben egyébként „bevett” fegyelmezőeszközként alkalmazott – tizedelés.** Mi több, az ominózus históriában az „ambivalensül viselkedő” Lukácsnak **éppen hogy a brutális gyakorlat mérséklésében lehetett szerepe. Fellépése nyomán ugyanis a rögtönzött hadbírótság 32 helyett „csak” 8 főt ítelt halálra, a végrehajtás pedig valószínűleg elmaradt.** Megtörténtével kapcsolatban ugyanis még az egykori vészbírótság ítélete is csak az „állítólag” szót használta az ügyben felelősségre vont századparancsnok, Saskói Miklós perében.

Forrás, 2017. január